Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK TRIBUNÁLU (čtvrtého senátu)

4. prosince 2024*

[Znění opravené usnesením ze dne 19. prosince 2024]

„Veřejná služba – Úředníci – Hodnocení – Hodnotící posudek – Hodnocený rok 2021 – Řádnost řízení – Zásada nestrannosti“

Ve věci T-158/23,

Jean-Marc Colombani, s bydlištěm v Auderghem (Belgie), zástupkyně: N. de Montigny, advokátka,

žalobce,

proti

Evropské službě pro vnější činnost (ESVČ), zástupci: R. Coesme, R. Spáč a S. Falek, jako zmocněnci,

žalované,

TRIBUNÁL (čtvrtý senát),

ve složení R. da Silva Passos, předseda, I. Reine (zpravodajka) a T. Pynnä, soudci,

za soudní kancelář: H. Eriksson, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po jednání konaném dne 2. května 2024,

vydává tento

Rozsudek

1 Žalobou podanou na základě článku 270 SFEU se žalobce Jean-Marc Colombani domáhá, aby Tribunál zrušil hodnotící posudek vypracovaný ve vztahu k němu za rok 2021 (dále jen „napadený hodnotící posudek“).

* Jednací jazyk: francouzština.

Skutečnosti předcházející sporu

2 Žalobce je úředníkem v platové třídě AD 14 v rámci Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ). Žalobce nastoupil do služebního poměru u Evropské komise dne 1. května 1990.

3 Žalobce zastával od 1. ledna 2011 různé pozice v rámci ESVČ. V období od 22. června 2011 do 31. května 2016 vykonával funkci asistenta výkonného generálního tajemníka ESVČ a poté od 1. června 2016 do 31. prosince 2016 působil jako poradce v generálním sekretariátu. Po jmenování nové generální tajemnice ESVČ byl od 1. ledna 2017 přidělen jako poradce jednomu ze tří náměstků generální tajemnice ESVČ. Dne 1. května 2020 došlo k výměně žalobcova přímého nadřízeného.

4 Dne 18. února 2021 podal žalobce žádost o poskytnutí pomoci na základě článku 24 služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) z důvodu údajného psychického obtěžování jeho osoby, z něhož vinil čtyři osoby, mimo jiné svého přímého nadřízeného. Rozhodnutím ze dne 15. června 2021 byla uvedená žádost zamítnuta v rozsahu, v němž se týkala jednání dvou dotčených osob. ESVČ se však rozhodla zahájit správní šetření žalobcova přímého nadřízeného a další osoby.

5 Hodnoticí postup za rok 2021 byl zahájen dne 2. února 2022. V sebehodnocení zmínil žalobce žádost o poskytnutí pomoci z důvodu psychického obtěžování týkající se jeho přímého nadřízeného.

6 V e-mailu adresovaném sekretariátu svého nadřízeného vyjádřil žalobce pochybnosti stran možného střetu zájmů ve smyslu článku 11a služebního řádu v případě, že by hodnocení prováděl uvedený nadřízený.

7 Dialog týkající se hodnocení žalobce za rok 2021 proběhl telefonicky dne 6. května 2022 s přímým nadřízeným žalobce.

8 Dne 2. června 2022 podepsal přímý nadřízený žalobce jako hodnotitel hodnotící posudek žalobce. V tomto posudku byl pracovní výkon žalobce hodnocen jako uspokojivý. V části týkající se pracovního výkonu se však objevilo následující hodnocení:

„Jean-Marc Colombani v dubnu 2021 přijal nové pracovní povinnosti, které zahrnují zejména tyto priority: 1/civilně-vojenská spolupráce 2/Indo-Pacifická oblast 3/strategický výhled se zaměřením na Strategický kompas […] Jean-Marc k mé lítosti nesplnil třetí prioritu. Práce na strategickém výhledu ohledně Kompasu by poskytla užitečné informace pro samostatná jednání s členskými státy, vzhledem k jeho prostupnosti s veřejnou diskusí a výstupům výzkumných středisek […]“

9 Téhož dne podal žalobce proti hodnocení odvolání, v němž požádal, aby bylo hodnocení, které se ho týkalo, přerušeno do doby, než bude znám výsledek správních šetření týkajících se údajného obtěžování, která byla zahájena mimo jiné proti jeho přímému nadřízenému. Žalobce zpochybnil nestrannost svého přímého nadřízeného ve funkci hodnotitele s odůvodněním, že nadřízený byl předmětem takového šetření.

10 Po pohovoru s žalobcem dne 28. června 2022 potvrdil generální tajemník ESVČ jakožto revizní hodnotitel hodnocení provedené přímým nadřízeným žalobce ze dne 13. července 2022.

11 Dne 19. srpna 2022 podal žalobce proti napadenému hodnotícímu posudku stížnost na základě čl. 90 odst. 2 služebního řádu.

12 Dne 25. října 2022 se orgán oprávněný k uzavírání pracovních smluv ESVČ rozhodl zastavit správní šetření údajného psychického obtěžování ze strany žalobcova přímého nadřízeného.

13 Dne 20. prosince 2022 bylo přijato rozhodnutí o zamítnutí stížnosti žalobce.

Návrhová žádání účastníků řízení

14 Žalobce navrhuje, aby Tribunál:

– zrušil napadený hodnotící posudek;

– v případě potřeby zrušil rozhodnutí o zamítnutí stížnosti;

– uložil ESVČ náhradu nákladů řízení.

15 ESVČ navrhuje, aby Tribunál:

– žalobu zamítl;

– uložil žalobci náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

K předmětu žaloby

16 Druhým bodem návrhových žádání se žalobce domáhá, aby bylo v případě potřeby zrušeno rozhodnutí o zamítnutí stížnosti.

17 Podle ustálené judikatury platí, že pokud rozhodnutí o zamítnutí stížnosti nemá samostatný obsah, mají návrhová žádání směřující proti tomuto rozhodnutí za účinek, že je Tribunál žádán o rozhodnutí o aktu, proti němuž byla stížnost podána (viz rozsudek ze dne 14. prosince 2017, RL v. Soudní dvůr Evropské unie, T-21/17, EU:T:2017:907, bod 26 a citovaná judikatura).

18 V projednávané věci nemá rozhodnutí o zamítnutí stížnosti samostatný obsah, jelikož pouze potvrzuje napadený hodnotící posudek a upřesňuje odůvodnění ESVČ v reakci na výtky žalobce vůči tomuto posudku. Uvedené rozhodnutí potvrzuje na jedné straně, stejně jako revizní hodnotitel, neexistenci podjatosti a střetu zájmů na straně žalobcova hodnotitele a platnost revizního řízení a na druhé straně posouzení úrovně pracovního výkonu žalobce za rok 2021.

19 Žalobu je tedy třeba považovat za směřující proti napadenému hodnotícímu posudku, jehož legalitu je třeba přezkoumat rovněž s přihlédnutím k odůvodnění obsaženému v rozhodnutí o zamítnutí stížnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2022, QM v. Europol, T-164/21, EU:T:2022:695, bod 40 a citovaná judikatura).

K věci samé

20 Na podporu své žaloby uplatňuje žalobce dva žalobní důvody, z nichž první vychází z porušení pravidel použitelných na hodnocení, článků 11a, 12a a 24 služebního řádu a z nedostatku objektivity a nestrannosti hodnotitele, a druhý ze zjevně nesprávného posouzení a zneužití pravomoci.

21 Pokud jde o první žalobní důvod, je třeba na úvod poznamenat, že článek 24 služebního řádu odkazuje na povinnost administrativy pomáhat svým úředníkům a zaměstnancům, kteří jsou předmětem zejména psychického obtěžování. Předmět projednávané žaloby se přitom omezuje na návrh na zrušení napadeného hodnotícího posudku. Z toho vyplývá, že předmětem projednávané žaloby není návrh na zrušení aktu souvisejícího se žádostí o poskytnutí pomoci podanou žalobcem. V důsledku toho musí být dovolávání se uvedeného ustanovení odmítnuto jako irelevantní.

22 Po tomto upřesnění se projednávaný žalobní důvod dělí na dvě části, z nichž první vychází z nedostatku objektivity a nestrannosti žalobcova hodnotitele a druhá z porušení pravidel použitelných na hodnocení.

23 V rámci první části prvního žalobního důvodu žalobce připomíná, že v okamžiku vypracování napadeného hodnotícího posudku nejenže podal žádost o poskytnutí pomoci, pokud jde o obtěžování údajně spáchané jeho přímým nadřízeným, ale že se administrativa rozhodla zahájit vůči posledně uvedenému správní šetření, které nebylo v okamžiku přijetí uvedeného posudku ukončeno. V takovém kontextu je nepravděpodobné, že by jeho přímý nadřízený, který byl předmětem uvedeného šetření, zůstal vůči žalobci neutrální a nestranný.

24 Žalobce tvrdí, že během hodnoticího pohovoru se svým přímým nadřízeným mu tento nadřízený vytkl, že proti němu inicioval řízení. ESVČ tedy měla vzít v úvahu, že jeho přímý nadřízený nebyl vůči němu objektivně ani subjektivně nestranný, a měla pro hodnocení za rok 2021 jmenovat jiného hodnotitele, jak to umožňuje rozhodnutí generálního tajemníka ESVČ ADMIN(2022) 3 ze dne 24. ledna 2022, kterým se přijímají obecná ustanovení pro provádění článku 43 a čl. 44 odst. 1 služebního řádu o hodnotících posudcích úředníků a dočasných zaměstnanců.

25 Žalobce má za to, že ESVČ neměla pokračovat v hodnocení obvyklým způsobem a mohla jmenovat jiného hodnotitele nebo přerušit hodnocení.

26 Žalobce dospěl k závěru, že se jeho přímý nadřízený nacházel ve střetu zájmů ve smyslu článku 11a služebního řádu.

27 ESVČ tvrdí, že v souladu s judikaturou skutečnost, že k vyřízení žádosti o poskytnutí pomoci podané žalobcem a souvisejícímu správnímu šetření došlo během hodnocení, neznamená, že přímý nadřízený žalobce byl podjatý nebo se nacházel ve střetu zájmů. Zbavení nadřízeného žalobce jeho povinností hodnotitele nebo přerušení hodnocení by tedy vedlo k porušení presumpce jeho nestrannosti a neviny a předjímalo výsledky šetření zahájeného v návaznosti na žádost žalobce o poskytnutí pomoci. Přerušení hodnocení navíc s ohledem na judikaturu a použitelná pravidla služebního řádu a rozhodnutí ADMIN(2022) 3 není ani předpokládáno, ani není vhodné.

28 ESVČ v každém případě uvádí, že správní šetření žalobcova přímého nadřízeného nedospělo k závěru, že by žalobcova tvrzení o psychickém obtěžování byla pravdivá.

29 ESVČ dospěla k závěru, že hodnocení žalobce jeho přímým nadřízeným v rámci předmětného hodnoticího období nepředstavuje porušení požadavku nestrannosti a nestaví nadřízeného do situace střetu zájmů, což vyplývá i z jeho hodnocení v napadeném hodnotícím posudku. Kromě existence žádosti o poskytnutí pomoci během procesu vyřizování a správního šetření týkajícího se žalobcova nadřízeného se totiž žalobce nedovolává žádné další skutečnosti, která by mohla charakterizovat nesplnění požadavku nestrannosti a povinností stanovených článkem 11a služebního řádu. Žalobce buď uvádí důkazy, které byly během správního šetření odmítnuty, nebo se dovolává chování svého nadřízeného, jehož existenci žalobce nedoložil.

30 V projednávané věci je třeba bez dalšího uvést, že střet zájmů je pouze variantou vady spočívající v podjatosti, neboť požadavek nestrannosti se vztahuje na všechny okolnosti, které musí úředník nebo jiný zaměstnanec, který se má vyjádřit k dané věci, rozumně chápat tak, že jsou v očích třetích stran takové povahy, že by mohly ovlivnit jeho nezávislost (viz rozsudek ze dne 10. února 2021, Spadafora v. Komise, T-130/19, nezveřejněný, EU:T:2021:74, bod 99 a citovaná judikatura).

31 V tomto ohledu je třeba uvést, že povinnost nestrannosti úředníků je zakotvena v čl. 11 prvním pododstavci služebního řádu, podle kterého úředník vykonává služební povinnosti, které mu byly uloženy, objektivně a nestranně.

32 Je rovněž třeba podotknout, že orgány, instituce a subjekty Unie jsou povinny respektovat základní práva zaručená unijním právem, mezi která patří právo na řádnou správu zakotvené v článku 41 Listiny základních práv Evropské unie (viz rozsudek ze dne 3. prosince 2019, Pethke v. EUIPO, T-808/17, EU:T:2019:832, bod 43 a citovaná judikatura).

33 Článek 41 odst. 1 Listiny základních práv zejména uvádí, že každý má právo na to, aby jeho záležitosti byly orgány, institucemi a jinými subjekty Unie řešeny nestranně.

34 Z ustálené judikatury vyplývá, že orgánům, institucím a subjektům Unie přísluší naplňovat požadavek na nestrannost, a to obě jeho složky, a sice subjektivní nestrannost, tzn. že žádný člen dotyčného orgánu nesmí být podjatý nebo osobně zaujatý, a objektivní nestrannost, tzn. že tento orgán musí poskytnout dostatečné záruky pro vyloučení veškerých legitimních pochybností o případné zaujatosti (viz rozsudek ze dne 25. února 2021, Dalli v. Komise, C-615/19 P, EU:C:2021:133, bod 112 a citovaná judikatura). V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že není nutné prokázat existenci nedostatku nestrannosti, aby bylo prokázáno, že organizace správního řízení neskýtá dostatečné záruky k vyloučení jakýchkoliv legitimních pochybností o případné zaujatosti. Postačuje, že v tomto ohledu existuje legitimní pochybnost, která nemůže být rozptýlena (rozsudky ze dne 27. března 2019, August Wolff a Remedia v. Komise, C-680/16 P, EU:C:2019:257, bod 37, a ze dne 21. října 2021, Parlament v. UZ, C-894/19 P, EU:C:2021:863, bod 54).

35 První část prvního žalobního důvodu je třeba přezkoumat s ohledem na tyto úvahy.

36 V projednávané věci žalobce vznáší otázku subjektivní i objektivní nestrannosti svého přímého nadřízeného jednajícího jako hodnotitel.

37 Pokud jde zejména o objektivní nestrannost jeho přímého nadřízeného, žalobce se dovolává správního šetření, které v době hodnocení proti uvedenému nadřízenému stále probíhalo.

38 V tomto ohledu, jak upozorňuje ESVČ, v souladu s ustálenou judikaturou platí, že pokud orgán oprávněný ke jmenování určitého orgánu rozhoduje na základě čl. 90 odst. 1 služebního řádu o žádosti o poskytnutí pomoci ve smyslu článku 24 uvedeného služebního řádu, musí zejména provést správní šetření, pokud úředník, který se domáhá ochrany od svého orgánu, předložil alespoň neúplný důkaz o existenci útoků, o nichž tvrdí, že směřují proti němu, za účelem prokázání skutkového základu stížnosti ve spolupráci se stěžovatelem (rozsudky ze dne 24. dubna 2017, HF v. Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, bod 46, a ze dne 13. července 2018, Curto v. Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, bod 97).

39 Dne 15. června 2021 proto ESVČ tím, že se rozhodla zahájit správní šetření přímého nadřízeného žalobce, uznala, že žalobce předložil neúplný důkaz proti svému nadřízenému.

40 Taková situace může v očích třetích osob vyvolat legitimní pochybnost o možné zaujatosti žalobcova přímého nadřízeného při výkonu jeho pravomoci hodnotitele žalobce.

41 [Ve znění oprav provedených usnesením ze dne 19. prosince 2024] Za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, se ESVČ nemůže dovolávat domněnky nestrannosti ve prospěch žalobcova přímého nadřízeného. Nemůže se opřít ani o judikaturu, podle níž skutečnost, že úředník podal stížnost na obtěžování směřující proti úředníkovi, který má posoudit jeho profesní výkony, nemůže jako taková bez dalšího zpochybnit nestrannost osoby, které se tato stížnost týká (viz rozsudek ze dne 8. listopadu 2018, QB v. ECB, T-827/16, EU:T:2018:756, bod 94 a citovaná judikatura; rozsudek ze dne 20. října 2021, ZU v. Komise, T-671/18 a T-140/19, nezveřejněný, EU:T:2021:715, bod 207). Jak totiž vyplývá z judikatury citované v bodě 34 výše, pokud jde o porušení povinnosti objektivní nestrannosti, není nutné prokázat existenci nedostatku nestrannosti. Postačuje, že v tomto ohledu existuje legitimní pochybnost, která nemůže být rozptýlena. Argumenty, jejichž cílem je prokázat existenci subjektivní nestrannosti žalobcova přímého nadřízeného, proto nemohou obstát. Navíc v projednávané věci kromě podání stížnosti žalobcem zahájila ESVČ rovněž správní šetření.

42 [Ve znění oprav provedených usnesením ze dne 19. prosince 2024] Jak vyplývá z bodu 4 výše, žalobce podal žádost o poskytnutí pomoci na základě článku 24 služebního řádu dne 18. února 2021. Jak je přitom uvedeno v bodě 5 výše, hodnocení úrovně pracovního výkonu žalobce za rok 2021 bylo zahájeno dne 2. února 2022, tedy téměř rok po podání uvedené žádosti. Správní šetření bylo navíc zahájeno dne 15. června 2021 pro údajné psychické obtěžování týkající se žalobcova přímého nadřízeného. ESVČ měla tedy dostatek času na to, aby přijala vhodná opatření k vyloučení jakéhokoli rizika nedostatku objektivní nestrannosti ve vztahu k přímému nadřízenému žalobce v postavení hodnotitele žalobce.

43 Kromě toho v okamžiku, kdy se uskutečnil pohovor mezi žalobcem a jeho nadřízeným jakožto hodnotitelem, a sice dne 6. května 2022, který předcházel hodnotícímu posudku, jakož i v okamžiku, kdy žalobce tento posudek podepsal, a sice dne 2. června 2022, nebyl výsledek správního šetření uvedeného v bodě 42 výše ještě znám, jelikož toto šetření bylo ukončeno až dne 25. října 2022 (viz bod 12 výše). Je pravda, že uvedené správní šetření bylo zastaveno, ale tento výsledek šetření nebyl v době hodnocení znám.

44 Za těchto okolností může žalobce oprávněně tvrdit, že ESVČ neorganizovala hodnotící řízení týkající se roku 2021 tak, aby mu poskytla dostatečné záruky ohledně objektivní nestrannosti hodnotitele.

45 Podle ustálené judikatury však platí, že k tomu, aby procesní vada mohla odůvodnit zrušení aktu, je třeba, aby v případě, že by k této vadě nedošlo, mohlo řízení dospět k jinému výsledku (viz rozsudek ze dne 20. října 2021, Kerstens v. Komise, T-220/20, EU:T:2021:716, bod 44 a citovaná judikatura).

46 V rámci tohoto zkoumání je třeba zohlednit všechny okolnosti dané věci, a zejména povahu vytýkaných skutečností a rozsah procesních vad, ke kterým došlo, ve vztahu k zárukám, z nichž zaměstnanec mohl mít prospěch (viz rozsudek ze dne 20. října 2021, Kerstens v. Komise, T-220/20, EU:T:2021:716, bod 45 a citovaná judikatura).

47 V projednávané věci zjištěná vada, a sice nedostatek objektivní nestrannosti žalobcova přímého nadřízeného jednajícího jako hodnotitel, ve smyslu judikatury citované v bodě 45 výše, znamená, že žalobcův přímý nadřízený nesplňuje kritérium nestrannosti, aby vůči žalobci plnil úlohu hodnotitele. Jak totiž vyplývá z bodu 40 výše, hodnocení pracovních výkonů žalobce jeho přímým nadřízeným před ukončením řízení týkajícího se údajného psychického obtěžování žalobce bylo takové, že v očích třetích osob vyvolávalo oprávněné pochybnosti o možné podjatosti.

48 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle judikatury mají hodnotitelé širokou posuzovací pravomoc, pokud jde o posouzení práce osob, které mají hodnotit, a že soudu nepřísluší přezkoumávat opodstatněnost tohoto posouzení, zahrnujícího složité hodnotové soudy, které vzhledem k jejich povaze nelze objektivně ověřit, s výjimkou případu zjevného omylu (viz rozsudek ze dne 23. září 2020, VE v. ESMA, T-77/18 a T-567/18, nezveřejněný, EU:T:2020:420, bod 90 a citovaná judikatura; rozsudek ze dne 13. července 2022, TL v. Komise, T-677/21, nezveřejněný, EU:T:2022:456, bod 38).

49 Za těchto podmínek a s ohledem na širokou posuzovací pravomoc, kterou mají hodnotitelé, nelze vyloučit, že by dotčené hodnocení mohlo vést k jinému výsledku, kdyby nedošlo ke zjištěné vadě, totiž k nedostatku objektivní nestrannosti žalobcova přímého nadřízeného, který vykonával funkci hodnotitele, zejména kdyby jeho povinnosti hodnotitele převzala jiná osoba.

50 S ohledem na výše uvedené je třeba první části prvního žalobního důvodu vyhovět.

51 V důsledku toho musí být napadený hodnotící posudek zrušen, aniž je nutné zkoumat druhou část prvního žalobního důvodu a druhý žalobní důvod, které žalobce uplatnil, jakož i přípustnost důkazů předložených ESVČ v reakci na organizační procesní opatření přijatá Tribunálem.

K nákladům řízení

52 Podle čl. 134 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

53 Vzhledem k tomu, že žalobce požadoval náhradu nákladů řízení a ESVČ neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (čtvrtý senát)

rozhodl takto:

1) Hodnotící posudek Jeana-Marca Colombaniho za rok 2021 se zrušuje.

2) Evropské službě pro vnější činnost (ESVČ) se ukládá náhrada nákladů řízení.

da Silva Passos Reine Pynnä

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 4. prosince 2024.

Podpisy